

Van élet az olaj után is!

A kőolaj korszakának vége hatalmas kihívás elé állítja a politikát. Öt bátor lépésre lenne szükség ahhoz, hogy felkészítsük a társadalmat az átmenetre.

1. Olajat spórolni Robin Hooddal: Noha a magas olajárak arra ösztönöznek, hogy takarékoskodjunk az olajjal, de mindenekelőtt azokat a magánembereket terhelik meg, akik autóval járnak munkába vagy olajjal kell fűteniük, miközben az energiakonszernek hatalmas profitot vágnak zsebre. Ezért érthető ugyan az igény, hogy a szociális szempontból gyöngék támogatást kapjanak, például ingázási átalányt vagy hozzájárulást a fűtési költségekhez, az ilyen támogatások azonban nem ösztönöznek az olajjal való takarékoskodásra. Az alternatíva: „Robin Hood-adót” kell kivetni az energiacégek extraprofitjára, ahogyan a közgazdászok javasolják. Ezekből a bevételekből az állam kedvező hiteleket nyújthatna ahhoz, hogy a magánházтарások csökkentsék olajfelhasználásukat: hiteleket alternatív meghajtású vagy kétliteres fogyasztású autó vásárlásához, kölcsönt napelemes fűtéshez, hőpumpához vagy az olajfűtés más alternatíváihoz.

2. Az ökobónusz: További ösztönzés az energiatakarékosságra az „ökobónusz”, az olajfelhasználásra kivetett pótdadó. Az ebből fakadó bevételek egy alapba folynak, amelyet aztán egyenlően osztanak el minden személynek, a csecsemőtől az aggastyánig. Azok a háztartások, amelyek kevés olajat használnak el, többet kapnak ebből, mint amennyi olajadót befizettek. Hasonló modellt sikeresen alkalmaznak már kilenc éve a svájci Bazelben. Itt megemelték az elektromos áram adóját, s a pótlólagos bevételeket átutalták a polgárok számlájára. Cégeket is bevontak ebbe a rendszerbe.

3. Kevesebb repülés, több vonatozás: Az olaj nélküli mobilitás csak akkor válik lehetővé, ha minden helységet bekapcsolnak a villamosított vasúthálózatba. Ehhez új befektetési politikára van szükség. A repülőterekre és autópályákra kiadott milliárdokat már most kerékpárutak, villamospályák kiépítésébe, valamint a helyi és távolsági tömegközlekedés bővítésébe kell fektetni. Svájcban nemigen akad olyan ember, aki két kilométernél távolabb lakna a tömegközlekedéstől – ezért a svájciak kétszer olyan gyakran utaznak busszal vagy vonattal, mint a németek.

4. Nem globálisan, hanem regionálisan: A lokális gazdasági vérkeringés erősítése új kommunális politikát követel meg. A jelszó: Olyan sok regionalizálás, amennyi csak lehetséges, és olyan kevés globalizálás, amennyi feltétlenül szükséges! A városok meg fognak változni: Nem épülnek bevásárlóközpontok a zöld mezőn, szállítószerkezetek működnek a magánautókkal történő szállítás helyett, a mélygarázsok helyett kerékpártárolók készülnek, az emberek a városok közelében építkeznek a széttelepülés helyett. Nincs jövője annak a mezőgazdaságnak, amelynek drágán kell importálnia a takarmányt. Itt csak az ökológikus mezőgazdaságra való gyors átállás segít – ennek minden következményével a táplálkozásra nézve.

5. Másfépp dolgozni: Ha humánusan akarunk megbirkózni a munka világának drámai változásaival, akkor ehhez következetes kutatási és ipari politikára van szükség. Ki kell fejleszteni az olaj alternatíváit: az új energiatechnikáktól a más nyersanyagokon keresztül az alternatív alapanyagokig. Az iparpolitikának új munkahelyeket kell teremtenie, ha a meglévők megszűnnek. Mindenekelőtt a repülési üzletágat,

az autóipart és sok más, nagy energiafelhasználással működő tevékenységet fenyeget veszély. Nagy ipari területek fognak megváltozni, például a gépgyártás és a vegyészet – a furfangosabb technológiák és a természetközeli termékek irányában. Másrészt viszont sok új foglalkozás születik: a környezetvédelmi technikában, a visszaforgatással foglalkozó cégeknél, az olyan kommunikáció technikákban, amelyek kerülnek a közlekedést, az építőiparban, az energia-tanácsadás új területein, a tömegközlekedésben, az emberek regionális ellátásában. Az olaj elfogyása megváltoztatja a gazdaságot, de nem jelenti a munka megszűnését.

A bátorság kifizetődik – Egy látomás

Ha a politikának lesz bátorsága az irányváltáshoz, akkor az energiafordulat sikerrel járhat. Ez kifizetődik – a jobb életminőség által is:

- A szélesebb kerékpárutak, a több villamos és kevesebb autó kevesebb zajt jelent, nagyobb teret a gyerekek számára, kisebb finompor-terhelést. A városok környezetbarátabbak – s ezzel emberbarátabbak lesznek.
  - Ha többé nem lesz kifizetődő 9000 kilométeren át szállítani keresztül-kasul Európában a joghurtot, mivel az eper Lengyelországból, a műanyagpohár Belgiumból, a címke pedig Alsó-Szászországból származik, akkor sok mindent ismét ott fognak előállítani, ahol fel is használják. Megnö a regionális gazdaság jelentősége.
  - Az eldobható termékek társadalma a múlté: Rövid életű tömegtermékek helyett nagy értékű, tartós, megjavítható termékeket fognak gyártani. A javítással foglalkozó mesterségek széles skálája jön létre. És ha már nem lehet megjavítani valamit, akkor abból új termékek jönnek létre.
  - A tömegfogyasztás társadalma helyett a részleges birtoklás társadalma épül fel: Változatlanul fontosak lesznek az olyan értékes fogyasztási javak, mint az autó, a fényképezőgép vagy a videokamera, a hűtőszekrény vagy a mosógép. De nem mindenkinek a birtokában lesz ezekből. Ahogyan az „autós osztozás” (Car-Sharing) esetében már ma is működik, az emberek megosztják egymással vagy lízingelik a termékeket, ha szükségük van rájuk. Az új jelszó: Használd, ne birtokold!
  - És ne mondja senki, hogy ebben a társadalomban óriási munkanélküliség lenne! Az alapellátás biztosítására a jövőben is létezik majd a magas termelékenységű gazdasági szektor – de a vállalkozások más anyagokkal helyettesítik az olajat. Egyidejűleg megerősödik a tartós szolgáltatások gazdasága, amely több embert foglalkoztat majd, mint a kapitalista tömegtermelés. A napenergiára épülő szolgáltatói társadalom felváltja a rendkívül forrásigényes ipari társadalmat.
- Persze megmarad a kérdés: Ráléphetnek-e egyáltalán az egyes országok erre az útra? Nos, a növekvő olajár mellett a nagy olajfelhasználású népgazdaságok hamarosan nem lesznek versenyképesek, viszont azok a társadalmak, amelyek a lehető leggyorsabban s a lehető legszélesebb körben csökkentik olajfelhasználásukat, versenyképesebbeké válnak – és függetlenebbekké az olajért vívott nemzetközi háborúktól. A bátorság kifizetődik!

Wolfgang Kessler